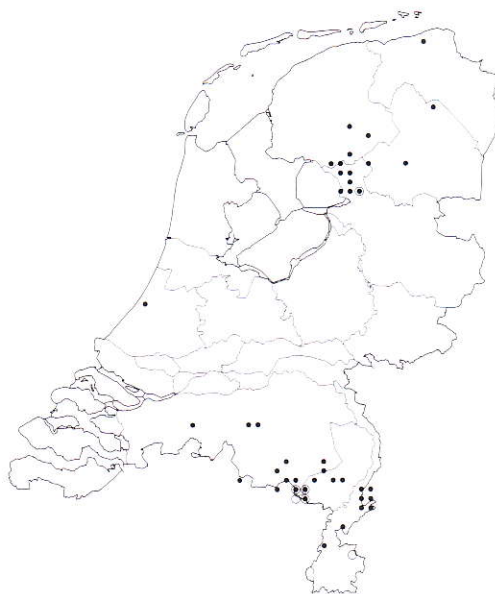

Gevlekte glanslibel *Somatochlora flavomaculata*

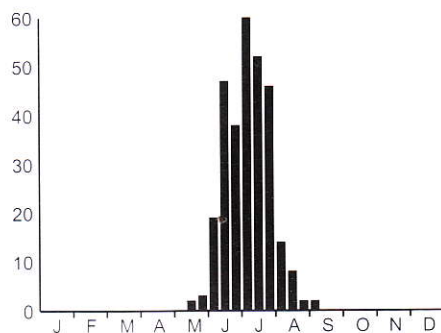
Verspreiding en trend

In de atlasperiode waren naast de bekende populatie in het grensgebied van Noord-Brabant en Limburg rond Budel-Dorplein alleen enkele waarnemingen bekend uit De Wieden en als zwerver van de Brunsummerheide. Na de publicatie van de libellenatlas bleek dat de Gevlekte glanslibel in het laagveengebied van Overijssel en Friesland grote populaties heeft, onder andere in De Weerribben en in de Lindevallei. In De Weerribben werd de soort in juli 1999 ontdekt (MENSINK, 2001) en in de Lindevallei werd in 2000 een mannetje aangetroffen (HOOIJMEIJER & JAGER, 2001). In de jaren daarna bleek hier een flinke populatie aanwezig van jaarlijks tientallen dieren. Tevens werden er bij de Rottige Meentje vanaf 2005 enkele patrouillerende mannetjes aangetroffen en in 2006 een vers uitgesloten vrouwtje gevonden. Bij De Fennen (Gorredijk) werd in 2005 een larvenhuidje op Krabbenscheer (*Stratiotes aloides*) gevonden, hier zijn nooit imago's waargenomen. Dit gebied is een open gelegen polder en is afwijkend van andere locaties waar de soort voorkomt (DE BOER & VAN HIJUM, 2005; DE BOER, 2007b). De populatie in de Lindevallei, een laagveenmoeras in een beekdal waar moerasbossen domineren, is sinds 2001 sterk aan het groeien en behoort tegenwoordig tot de grootste van Nederland. Uit merkonderzoek in 2005 is afgeleid dat de soort hier een populatieomvang van meer dan 1.000 dieren kent. De waarneming in Groningen betreft een zwervend mannetje dat in 2004 gefotografeerd werd in een tuin in Uithuizen (ANONIEM, 2004).

Niet alleen in het noorden, maar ook in het zuiden van Nederland is de Gevlekte glanslibel op meer locaties gevonden in vergelijking met de periode uit de libellenatlas. De verspreiding in de Brabantse Kempen is tegenwoordig niet meer beperkt tot de omgeving van Budel-Dorplein. Westelijk is zelfs een waarneming bekend uit de omgeving van Breda en naar het oosten zijn diverse waarnemingen gedaan in het Nationaal Park De Meinweg en de directe omgeving (VAN SCHAİK & GERAEDS, 2007a). De Gevlekte glanslibel is een lastig te inventariseren soort. De soort vliegt weinig bij open water en herkenning in vlucht is niet altijd even eenvoudig. Een deel van de toename in het

Verspreiding 1990-1997 (cirkel), 1998-2007 (stip).
Distribution 1990-1997 (circle), 1998-2007 (dot).

Vliegtijd 1998-2007.
Flight period 1998-2007.

aantal waarnemingen is te verklaren uit het feit dat er beter gekeken wordt en dat waarnemers de soort beter kennen. Toch is de toename niet alleen uit deze factoren te verklaren. In gebieden waar al langer naar libellen gekeken is, is de Gevlekte glanslibel pas recent waargenomen en worden steeds vaker hogere aantallen gemeld (De Weerribben en de Lindevallei). Illustratief in dit verband is bijvoorbeeld ook de waarneming van een mannetje in juni 2007 in geschikt biotoop in het goed op libellen onderzochte Korenburgerveen in Gelderland. De

vondst van enkele individuen in 2006 in het in de duinrand gelegen het Natuurontwikkelingsgebied Lentevreugd (Wassenaar) was ronduit spectaculair (ZUYDERDUYN, 2007). Ondanks gericht zoeken werd de soort daar in 2007 niet teruggevonden. De biotoop, een door kwelwater doorstroomd moerasje, is mogelijk geschikt voor de soort en het is niet uit te sluiten dat hier toch een zeer kleine populatie aanwezig is.

De Gevlekte glanslibel is in Nederland nog steeds een zeldzame soort, maar is duidelijk aan een opmars bezig is. De belangrijkste gebieden liggen in de laagveengebieden van Noord-Nederland en in de Brabantse Kempen en Midden-Limburg. De uitdaging is om de soort de komende jaren te vinden in de laagveengebieden van West-Nederland of in moerassige gebieden van de Achterhoek of Twente.

Biotoop

In juni 1999 werden de eerste larvenhuidjes van Nederland gevonden bij Budel-Dorplein (KALKMAN *et al.*, 2000). De voortplantingsbiotoop bestond hier uit plasjes van 5-25 cm diep met een oppervlakte van slechts enkele vierkante meters. De plasjes lagen in een door Pijpenstrootje (*Molinia caerulea*) gedomineerd heideveld en vormden een mozaïek van vegetatie en water. Het bodemsubstraat bestond uit

een laag van 5-10 cm dood plantenmateriaal op een stevige onderlaag van zand. De voortplantingsbiotoop in de noordelijke laagveenpopulaties bestaat uit dicht begroeide en sterk verlandende petgaten met weinig water. In de Lindevallei werden in 2005 tientallen larvenhuidjes gevonden in pollen Pluimzegge (*Carex paniculata*) bij met wilgen omzoomde petgaten in elzenbroekbos. De meeste huidjes hingen boven het water. Opvallend was de vondst in 2006 van een huidje in een brede sloot met Krabbenscheer (*Stratiotes aloides*) in het vrijwel open polderlandschap van De Fennen bij Gorredijk (DE BOER, 2006).

Vliegperiode

De Gevlekte glanslibel wordt in de libellenatlas gekarakteriseerd als een voorzomersoort met een hoofdvliegtijd tussen eind juni en eind juli. Door de toename van het aantal waarnemingen is duidelijk geworden dat de hoofdvliegtijd nog wat vroeger is. Mogelijk is dat mede een gevolg van de klimaatverandering. De hoofdvliegtijd start al begin juni en loopt tot eind juli. De soort begint in een warm voorjaar al eind april te vliegen (getuige een waarneming van een vers vrouwtje op 21 april 2007 in de Rottige Meenthe) en de vliegperiode kan doorlopen tot eind augustus.

Foto: E. Ruiter

Gevlekte glanslibel *Somatochlora flavomaculata*.